

2021

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming (HERZIEND) Natuurmonumenten Ontwikkeling BC De Onlanderij en Speelnatuur

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
+316 83 77 25 48
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming (HERZIEND)

Natuurmonumenten

Ontwikkeling BC De Onlanderij en Speelnatuur te Eelderwolde

Leeuwarden, mei 2021

In opdracht van:
Natuurmonumenten

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Autorisatie:
Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Nader Onderzoek Wet natuurbescherming (HERZIEND). Natuurmonumenten/ Ontwikkeling BC
De Onlanderij en Speelnatuur te Eelderwolde. Rapport 20084A. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

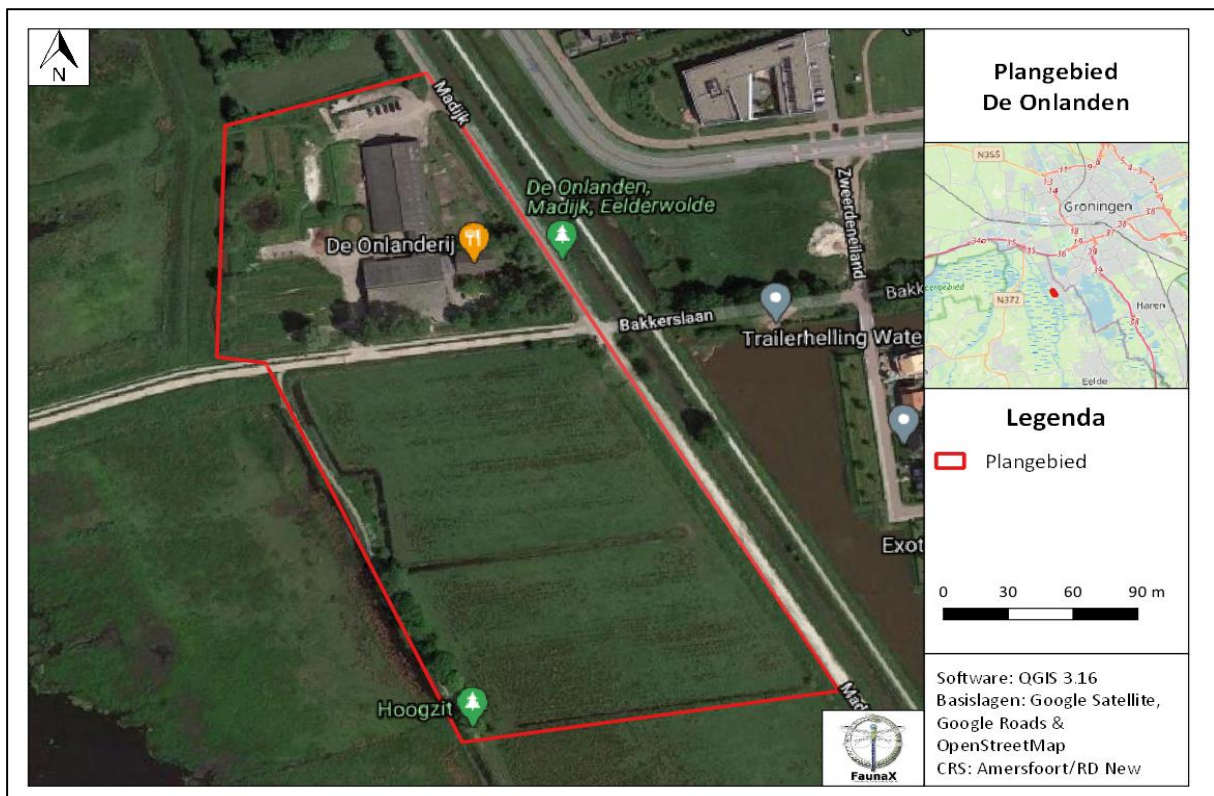
1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
2	RESULTATEN NADER ONDERZOEK	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Methodieken & Werkwijze	5
	Huismus	5
	Gierzwaluw.....	5
	Vleermuizen	6
	Waterspitsmuis	7
	Heikikker.....	8
	Grote modderkruiper.....	8
2.3	Resultaten.....	8
	Huismus	8
	Gierzwaluw.....	9
	Kerkuil	9
	Vleermuizen	9
	Boom-/Steenmarter	10
	Waterspitsmuis	10
	Heikikker.....	10
	Grote modderkruiper.....	11
3	CONCLUSIES NADER ONDERZOEK.....	12
	Huismus	12
	Gierzwaluw.....	12
	Kerkuil	12
	Algemene broedvogels.....	12
	Vleermuizen	13
	Boom-/Steenmarter	13
	Waterspitsmuis	13
	Heikikker.....	13
	Grote modderkruiper.....	14
4	SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN	14
5	LITERATUUR EN BRONNEN	15
	BIJLAGE I Locaties aangetroffen verblijfplaatsen	- 1 -

1. INLEIDING

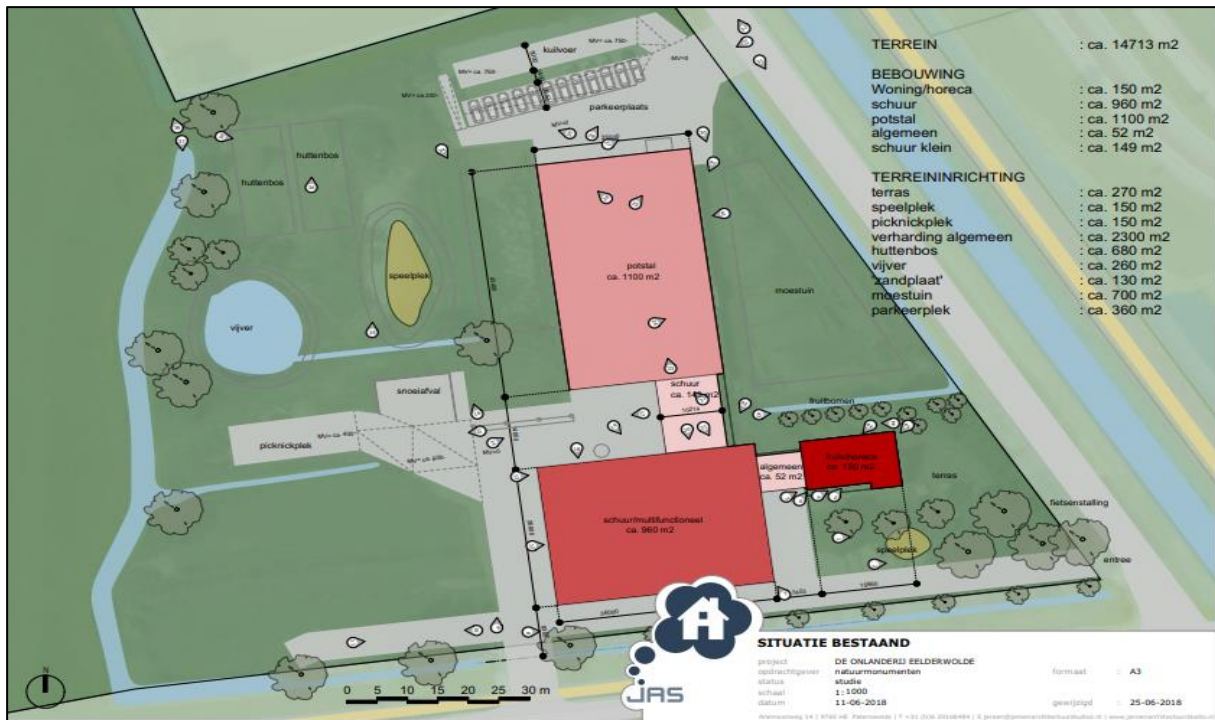
1.1 Aanleiding

Natuurmonumenten is voornemens delen van het huidige bezoekerscentrum 'De Onlanderij' te slopen om ervoor in de plaats een nieuw centrum te realiseren (figuur 1.1-1.4). Het planvoornemen bestaat uit het slopen van de woonboerderij, het tussenliggende gebouw en de opslagschuur, om ervoor in de plaats een groot terras te realiseren. De potstal en activiteitenschuur zullen behouden blijven, al zal het asbest dak van de potstal vervangen worden. De activiteitenschuur zal van binnenuit heringericht worden voor horeca, evenementen, kantoor en vrijwilligers. Verder zullen aan het dak aan noord- en zuidkant dakkapellen in het verlengde van de schuur worden gerealiseerd (figuur 1.5). De moestuin ten oosten blijft behouden en de westelijk gelegen speelnatuur wordt heringericht en kleiner om ruimte te maken voor meer parkeergelegenheid. Het grasland ten zuiden van het bezoekerscentrum zal opnieuw worden ingericht ten behoeve van een speelnatuur (figuur 1.3 en 1.6). Binnen de voorgenomen werkzaamheden worden bestaande bomen zoveel mogelijk behouden, behalve een tweetal populieren aan de zuidzijde van de activiteitenschuur die vanwege gevaar voor schade aan de activiteitenschuur en daarmee gevaar voor diens bezoekers zullen worden gekapt. Daarnaast zullen enkele waterwegen worden aangepast qua vorm en functie.

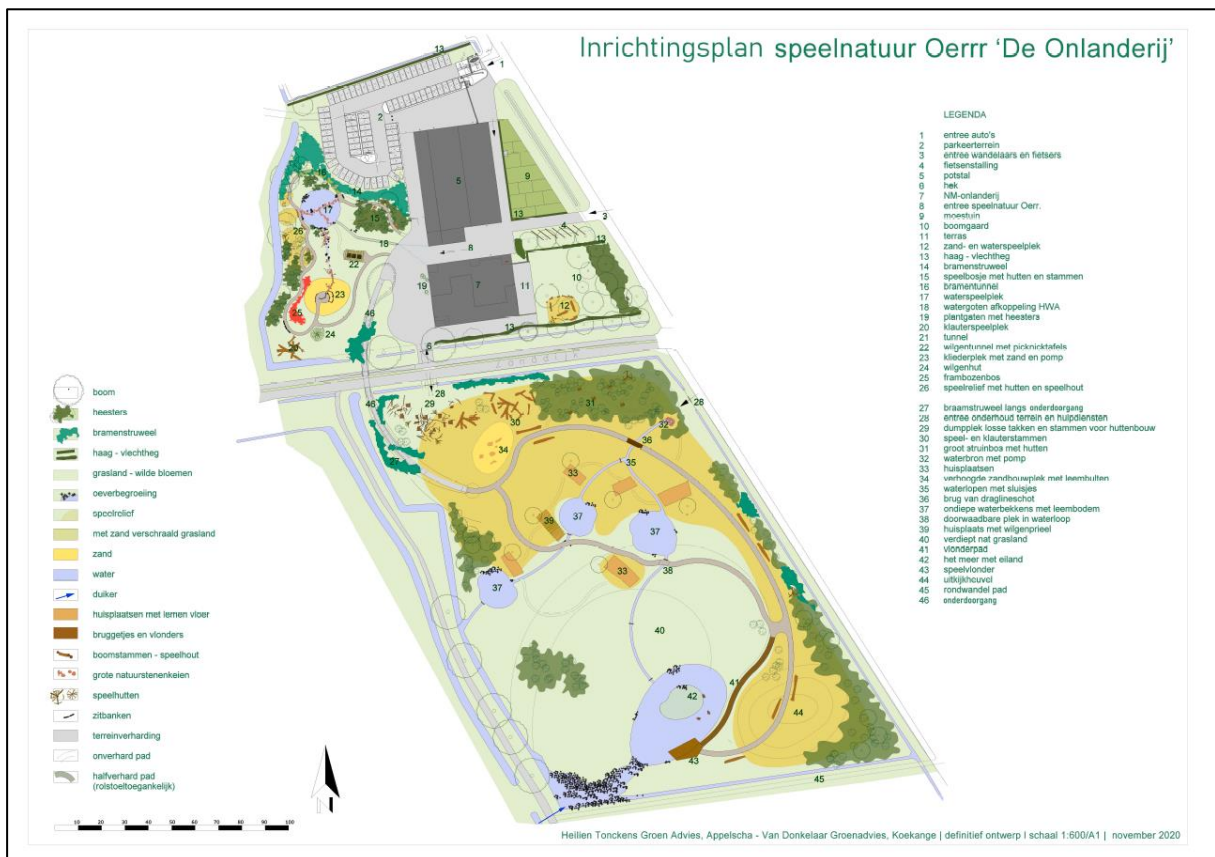
Het doel van de werkzaamheden is verduurzaming van het bezoekerscentrum en stimulatie van de flora en fauna voor De Onlanderij en speelnatuur. Daarbij zal de bijbehorende tuin en het zuidelijk aangrenzende natuurgebied worden ingericht tot speelnatuur waarbij natuurwaarden vele malen verhoogd worden door middel van aanplanting van een verscheidenheid aan flora en er zal meer habitatdiversiteit worden gecreëerd op het land en in het water. Ook worden natuurwaarden in en rondom het bezoekerscentrum verhoogd door de realisatie van verblijfgelegenheid voor een scala aan diersoorten.

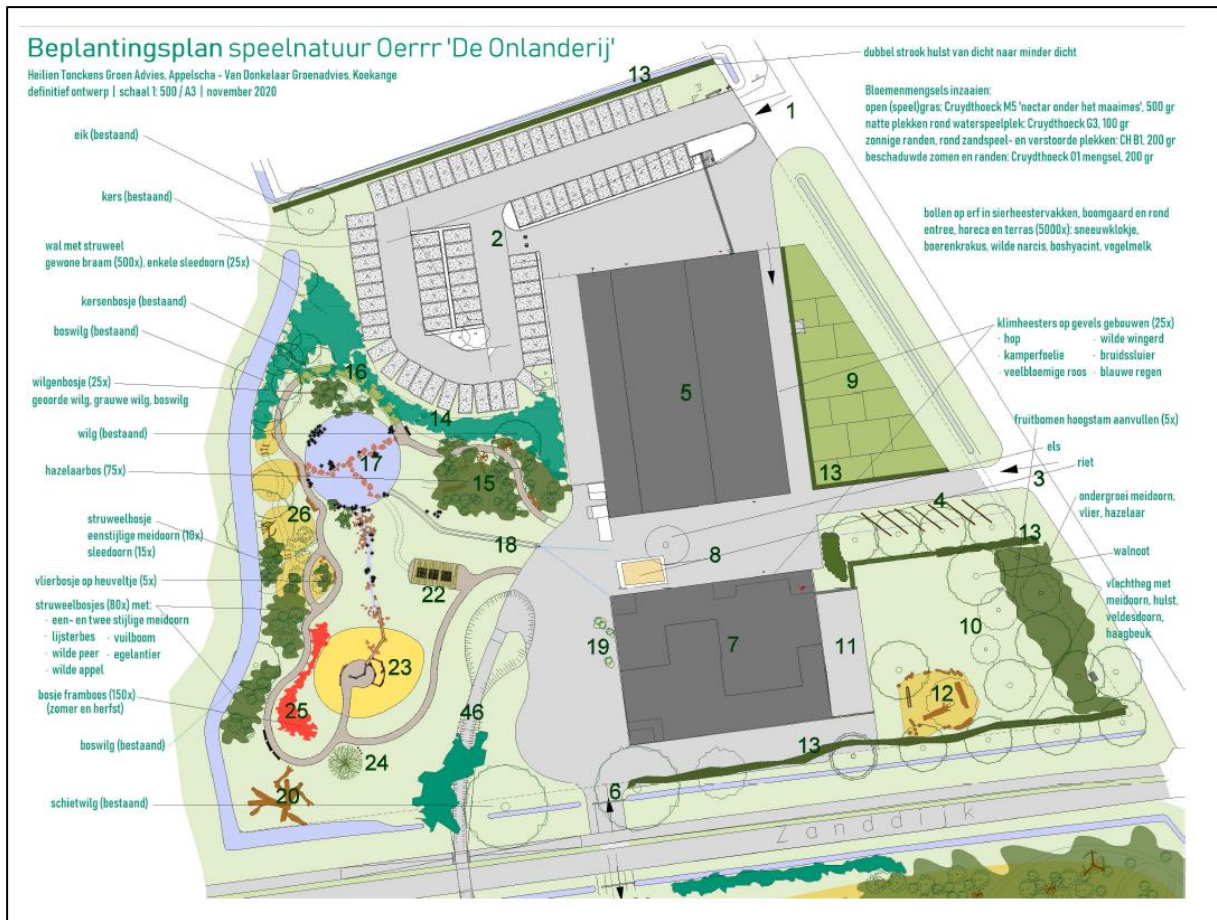
Figuur 1.1. Ligging plangebied "De Onlanderij" en toekomstig Speelnatuur te Eelderwolde.

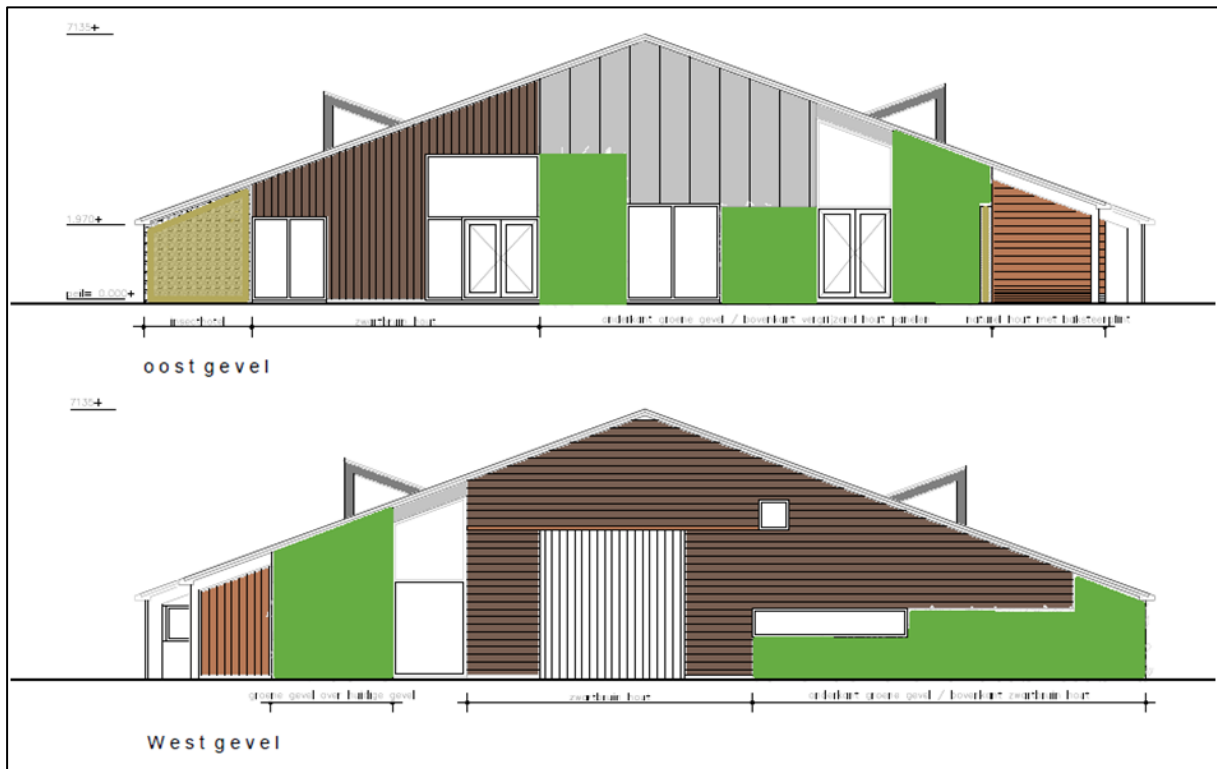
Figuur 1.2. Bestaande situatie bezoekerscentrum natuurmonumenten “De Onlanderij” (bron: Natuurmonumenten).

Figuur 1.3. Planvoornemen De Onlanderij en speelnatuur (bron: Natuurmonumenten).

Figuur 1.4. Planvoornemen De Onlanderij in detail (bron: Natuurmonumenten).

Figuur 1.5. Impressie gevels activiteitschuur (bron: Natuurmonumenten).

Figuur 1.6. Planvoornemen speelnatuur in detail (bron: Natuurmonumenten).

Op 28 april 2020 is voor dit project een ecologische quickscan uitgevoerd (Bureau FaunaX, 2020). In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten uit deze quickscan. Naast de ecologische quickscan is er meteen nader onderzoek huismus verricht, gezien de datumgrenzen gesteld voor huismus onderzoek conform Kennisdocument BIJ12 (1 april- 15 mei) en de deadline vanuit de opdrachtgever voor de werkzaamheden, eind 2020.

Tabel 1.1. Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels (waaronder boerenzwaluw)	Ja	X				Werken buiten broedseizoen. Anders → Broedvogelcheck
Vogels	Gierzwaluw	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Vogels	Huismus	Ja		X			Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Zoogdieren	Boom-/Steenmarter	Mogelijk			X		Extra aandacht tijdens nader onderzoek vleermuizen
Zoogdieren	Waterspitsmuis	Mogelijk			X		Vermijd werken aan/dichtbij waterdragende delen van de sloten. Anders → Nader onderzoek
Amfibieën	Heikikker	Zeker			X		Ontheffing
Vissen	Grote modderkruiper	Mogelijk			X		Vermijd werken aan/dichtbij waterdragende delen van de sloten. Anders → Nader onderzoek
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht

Overig belanghebbenden	Aandachtspunt	Advies
Natura 2000	(Extra) stikstofuitstoot	Informeer bij de provincie Drenthe over het uitvoeren van een Aerius berekening

In onderhavige rapportage worden de resultaten van het nader onderzoek inclusief dat naar de huismus gebundeld en samengevat.

2 RESULTATEN NADER ONDERZOEK

2.1 Inleiding

In deze rapportage vindt men de resultaten van het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw, verblijfplaatsen van boom- en steenmarters en vleermuizen en de aanwezigheid van waterspitsmuis en grote modderkruiper, uitgevoerd in 2020.

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met vliegtijd, broedtijd en balts.

Bureau FaunaX is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk conform deze protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

2.2 Methodieken & Werkwijze

Huisumus

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de huismus is uitgevoerd conform de onderzoeksmethoden van het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Dit onderzoek heeft plaatsgevonden aan de hand van twee veldbezoeken (tabel 2.1.) in de periode 1 april – 15 mei met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. De veldbezoeken zijn afgelegd onder goede weersomstandigheden, zonder regen, harde wind en/of te koude temperaturen. De volgende waarnemingen van territoriale of nest-indicerende huismussen hebben gediend als criteria voor het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen:

- De aanwezigheid van een territoriaal (zingend) mannetje op een goed zichtbare locatie als bijvoorbeeld een dakgoot of schoorsteen, dan wel de aanwezigheid van een paartje met balts, paring of ander gedrag dat wijst op de aanwezigheid van een nestplaats. Aan de hand van dergelijke waarnemingen kan worden aangetoond dat er in de directe nabijheid een nest aanwezig is, maar zal de exacte locatie hiervan vaak niet bekend zijn.
- Een nest-indicatieve waarneming: het nest zelf is vaak niet zichtbaar, wel kan een nestlocatie worden afgeleid aan de hand van een bezoek van een oudervogel aan de waarschijnlijke nestlocatie, de aanwezigheid van vogels met nestmateriaal, in- of uitvliegende vogels met voedsel of ontlastingspakketjes, hoorbaar bedelende jongen vanuit de nestlocatie.

Tabel 2.1. Details nader onderzoek verblijfplaatsen huismus.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Weersomstandigheden
1	28-4-2020	10.30-11.10 uur	Bewolkt, 11 °C, 3 Bft NO
2	12-5-2020	10.20-11.00 uur	Stapelwolken, 8°C, 3 Bft W

Gierzwaluw

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gierzwaluwen is uitgevoerd conform het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (BIJ12, 2017). Het onderzoek heeft bestaan uit een territoriumkartering in de periode tussen 1 juni (voor deze datum zijn nog niet alle broedvogels aanwezig) en 15 juli.

In deze periode zijn in het plangebied drie onderzoek rondes (tabel 2.2.) uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Minimaal één van de onderzoek rondes is uitgevoerd tussen 20 juni en 7 juli, wanneer de kans op de aanwezigheid van jongen het grootst is. De veldbezoeken vonden steeds tegen zonsondergang plaats (over het algemeen tussen circa 21:00 en 22:30 uur), wanneer de kans op het invliegen van vogels het grootst is, en zoveel mogelijk onder gunstige weersomstandigheden, bij droog weer en met weinig wind. Een telling bij langdurig koud en nat weer is zinloos: de broedvogels zijn dan elders of zitten stil op het nest.

Bij de onderzoeksrondes is gelet op gedrag dat indicierend is voor broedende vogels, zoals door het plangebied vliegende groepjes gierende dieren met vluchten op dakgoot-, nok- en huishoogte en (vooral) bezoeken aan de waarschijnlijke nestplaats door invliegende dieren. Bij het observeren van deze laatste groep is rekening gehouden met de aanwezigheid van *bouncers*, niet-broedende vogels die roepend op een potentiële nestplaats aanvliegen en even hiervoor blijven hangen of deze kort aantikken zonder naar binnen te vliegen. In het geval van de aanwezigheid van een bezette nestlocatie roept dit vaak een reactie op van de aanwezige broedvogel(s), derhalve vormt dit gedrag van *bouncers* een goede manier om verblijfplaatsen op te sporen.

Tabel 2.2. Details veldbezoeken gierzwaluw.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Weersomstandigheden		
1	11-6-2020	21:00 – 22:30 uur	Bewolkt	17 °C	3 Bft, O
2	26-6-2020	21:00 – 22:30 uur	Licht bewolkt	19 °C	2 Bft, ZO
3	8-7-2020	21:00 – 22:30 uur	Bewolkt	15 °C	2 Bft, NO

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen heeft bestaan uit een onderzoek naar de aanwezigheid van paar- en kraamverblijfplaatsen en is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017). In totaal heeft dit onderzoek bestaan uit twee onderzoeksrondes tijdens de kraamperiode (15 mei-15 juli, met minimaal 10 dagen tussen de bezoeken, waarvan minimaal één een ochtendbezoek) en twee onderzoeksrondes tijdens de paarperiode (15 augustus-1 oktober, met minimaal 10 dagen tussen de bezoeken) (tabel 2.3.). Hierbij is naast de aanwezigheid van vleermuizen ook gelet op de aanwezigheid van sporen van andere beschermde diersoorten, zoals steen- en boomarter.

Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in bomen (zoals rosse vleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart), in gebouwen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) of zowel in bomen en gebouwen (ruige dwergvleermuis, grootoorvleermuis en baardvleermuis). De meeste soorten maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen.

Het onderzoek heeft zich specifiek gericht op die soorten waarvan mag worden aangenomen dat ze in gebouwen (kunnen) verblijven. Alle rondes zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Voor de determinatie van vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector van het type D240X Petterson met opnameapparatuur met zowel heterodyne als vertraagde opnamemogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (programma 'Batsound'). Daarnaast is er gebruik gemaakt van een verrekijker en een lichtsterke zaklamp.

Tabel. 2.3. Details veldbezoeken vlermuizen.

Deelgebied	Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Zon op/onder
Huis/horeca gebouw	Kraam 1	26-6-2020	22:00-00:00 uur	22:04 uur onder
	Kraam 2	15-7-2020	3:45-5:45 uur	5:37 uur op
	Paar 1	1-9-2020	20:25-22:30 uur	20:26 uur onder
	Paar 2	25-9-2020	19:30-21:35 uur	19:30 uur onder
Activiteitenshuur (en potstal)	Kraam 1	11-6-2020	22:00-0:00 uur	22:00 uur onder
	Kraam 2	7-7-2020	3:15-5:15 uur	5:15 uur op
	Paar 1	31-8-2020	20:24-22:24 uur	20:24 uur onder
	Paar 2	14-9-2020	19:50-21:50 uur	19:50 uur onder

Waterspitsmuis

Het onderzoek naar de aanwezigheid van waterspitsmuis is uitgevoerd conform de landelijk geaccepteerde standaardmethodieken opgesteld door de Zoogdiervereniging en het Netwerk Groene Bureaus. Hierbij werden life-traps ofwel inloopvallen (type Longworth-Heslinga) gebruikt, waarmee de dieren levend gevangen en weer terug gezet kunnen worden. Als eerste werd een zogenaamde pre-baitperiode ingezet. De vallen zijn gedurende drie dagen gevuld met aas neergezet (op safe), zodat de dieren kunnen wennen aan het nieuwe object in hun omgeving. Na de derde dag zijn de vallen op scherp gezet en vervolgens vijf maal (drie keer 's ochtends en twee keer 's avonds) gecontroleerd, telkens met een interval van 12 uren. De vallen zijn op 16 oktober 2020 in het veld geplaatst in drie raaien (20 vallen per raai) op locaties waar het habitat als optimaal geschikt werd beoordeeld voor de waterspitsmuis (zie figuur 3.1). Vervolgens zijn de 60 vallen vanaf 19 oktober 2020 tot en met 21 oktober 2020 vijfmaal gecontroleerd en bijgevuld. In totaal zijn op deze manier 300 vangkansen gecreëerd.

Figuur 2.1. Overzicht van de locatie van de raaien voor het onderzoek naar de aanwezigheid van de waterspitsmuis.

Heikikker

Op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens kan het voorkomen van heikikker binnen het plangebied niet worden uitgesloten. Daarnaast is de aanwezigheid van deze soort binnen/grenzend aan het plangebied bevestigd door middel van kooractiviteit waarnemingen (bron: NDFF/Natuurmonumenten). Nader onderzoek naar deze soort binnen het plangebied is dan ook niet meer nodig en is de vervolgstap een ontheffing bij de provincie Drenthe aanvragen voor deze soort.

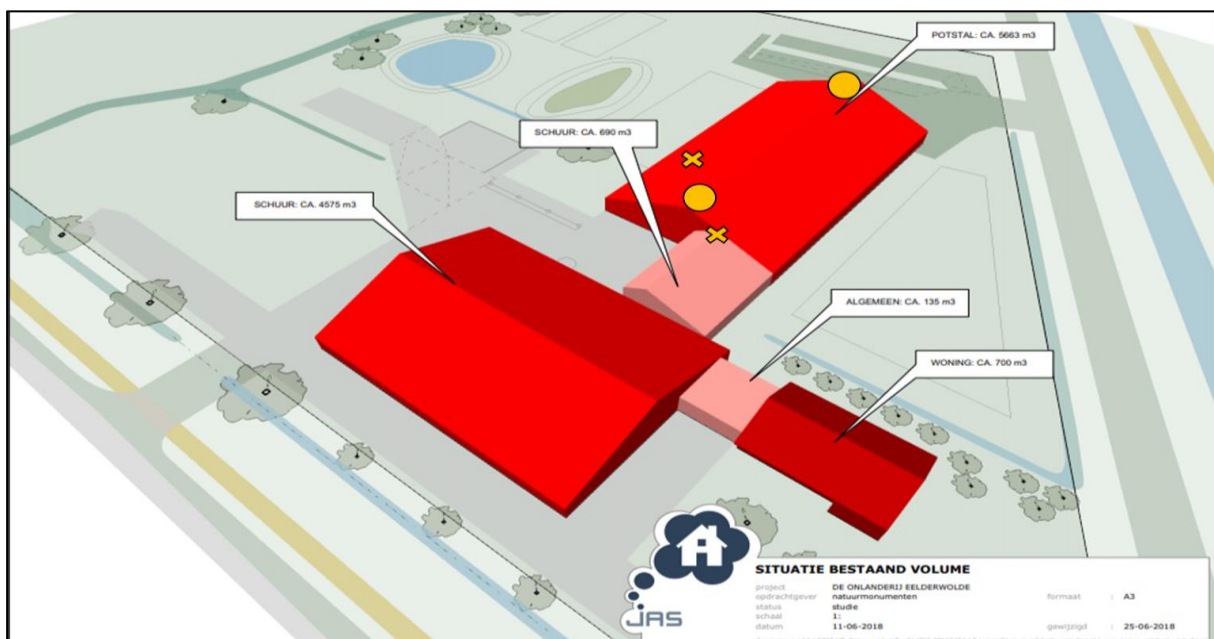
Grote modderkruiper

Het onderzoek naar de aanwezigheid van grote modderkruiper in het plangebied is uitgevoerd aan de hand van eDNA onderzoek. Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd op 19 oktober 2020. Deze methode is gebaseerd op het feit dat alle in het water levende dieren via faeces, huidcellen en urine DNA in het water achterlaten en hiermee traceerbaar zijn. Voordelen van eDNA onderzoek ten opzichte van traditionele inventarisatietechnieken zijn dat er geen verstoring van de soort plaatsvindt en de methode een hogere detectiekans heeft. Bij het eDNA onderzoek is een filtertechniek gebruikt. Er zijn 20 schepjes water verzameld verspreid over een specifiek deel van de watergangen. Deze 20 schepjes water vormen samen één sample van een ongeveer een liter water. Door deze liter water vervolgens te filteren blijft er in het filter een geconcentreerd monster achter. Dit filter wordt vervolgens onderzocht op eDNA van in dit geval de grote modderkruiper. Op deze manier is er 1 filter verzameld verspreid over het plangebied. De watermonsters zijn uit dezelfde sloten verzameld als waarlangs de raaien voor het waterspitsmuis onderzoek zijn uitgezet (figuur 3.1).

2.3 Resultaten

Huismus

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van huismussen zijn er op **vier locaties huismusnesten** aangetroffen (figuur 2.2/bijlage I). Het betreft twee nesten in de opslagschuur en potstal die duidelijk zichtbaar zijn vanwege de locatie en twee nesten in de potstal waarbij alleen nest-indicerend gedrag is waargenomen, waarvan de locatie vanuit het oogpunt van de ecooloog niet exact kon worden vastgesteld (figuur 2.3).

Figuur 2.2. Locaties van huismusnesten (gele kruizen) en niet zichtbaar nesten (gele cirkels).

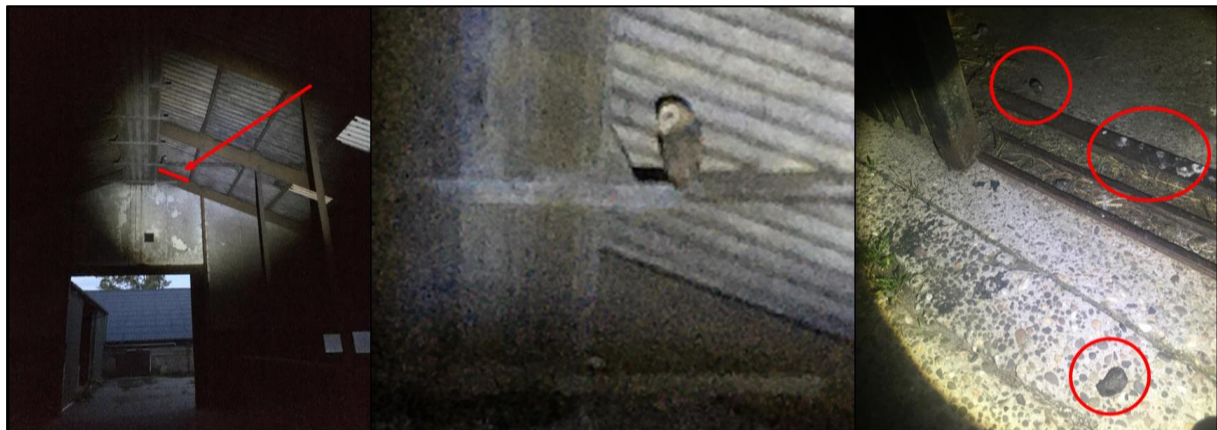
Figuur 2.3. Locaties van de zichtbare huismusnesten, respectievelijk in de opslagschuur en potstal en niet zichtbare nesten (aan beide zijden van de potstal).

Gierzwaluw

Bij het nader onderzoek naar gierzwaluw verblijfplaatsen zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied. Tijdens de veldbezoeken zijn enkel een zestal overvliegende dan wel foeragerende gierzwaluwen waargenomen.

Kerkuil

Tijdens het nader onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is elke keer een kerkuil waargenomen op dezelfde plek in de potstal (figuur 2.4/bijlage I). Het betreft een ruimte tussen het dak en een aangrenzende balk aan de zuidkant van de potstal. Onder deze plek zijn ook enkele sporen aangetroffen, die indiceren dat het om **een enkel individu gaat die de potstal gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats**. De kerkuilenkast aan de noordkant van de potstal is onbewoond.

Figuur 2.4. Locatie van de vaste rust- en verblijfplaats, waarnemingen en indicaties van kerkuil.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen verschillen over het jaar in functie en zijn daarbij te onderscheiden in zomerverblijven (één of enkele individu(en) bij elkaar tijdens de kraamperiode), kraamverblijven (soortspecifiek grote aantallen bij elkaar), paarverblijven (individuen tijdens de paarperiode) en winterverblijven (al dan niet grote aantallen bij elkaar rond de winter). Daarnaast kunnen sommige verblijven ook voor meerdere periodes gebruikt worden.

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn er twee verblijfplaatsen vastgesteld. Het betreffen **twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aan de noord- en zuidkant van de potstal** (bijlage I). Gewone dwergvleermuizen roepen al vliegend rond het paarverblijf, waardoor de exacte locaties niet konden worden vastgesteld. Wel was duidelijk dat de verblijven aan de noord- en zuidkant van de potstal gelocaliseerd zijn, aangezien er geen baltende vleermuizen op andere plekken van de potstal of het plangebied zijn waargenomen.

Daarnaast zijn er foeragerende laatvliegers, rosse vleermuizen en ruige dwergvleermuizen waargenomen in het plangebied. De potstal werd door in totaal vijf gewone dwergvleermuizen gebruikt als foerageergebied.

Boom-/Steenmarter

Tijdens de vleermuisrondes zijn geen sporen of waarnemingen van boom- en/of steenmarter binnen het plangebied aangetroffen.

Waterspitsmuis

Bij het nader onderzoek naar de aanwezigheid van waterspitsmuis is één exemplaar in het eerste gedeelte van raai 1 aangetroffen (figuur 2.1, raai 1.1-1.10 & figuur 2.5). In tabel 2.1 worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. Een enkel gevangen individu geeft al aan dat de waterspitsmuis inderdaad in het plangebied voorkomt.

Tabel 2.1. Resultaten nader onderzoek waterspitsmuis, gevangen aantallen muizen per soort per raai.

Raai	Waterspitsmuis	Bosspitsmuis sp.	Dwergspitsmuis	Bosmuis	Dwergmuis	Veldmuis	Aardmuis
I	1	5	0	2	30	1	1
II	0	0	1	0	48	10	5
III	0	4	0	4	15	0	0
Totaal	1	9	1	4	93	11	6

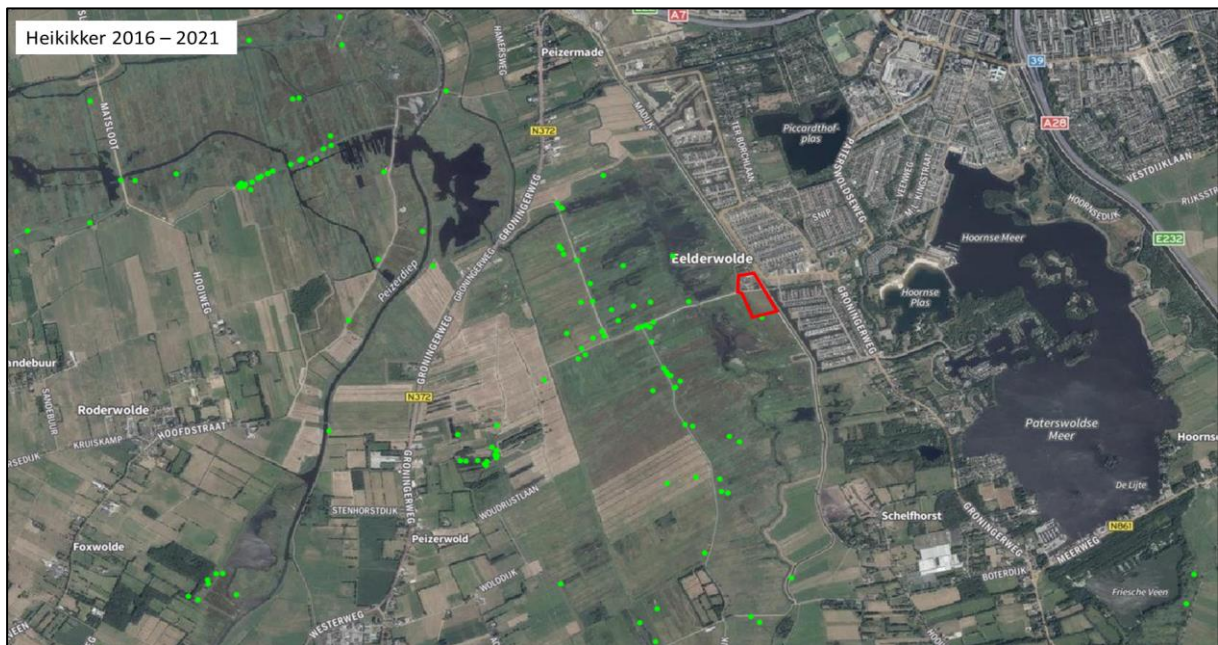

Figuur 2.5. Aangetroffen waterspitsmuis binnen het plangebied, hetzelfde exemplaar.

Heikikker

Op basis van kooractiviteit waarnemingen in de NDFP is **de aanwezigheid van heikikker binnen het plangebied vastgesteld** (figuur 2.6). De sloten en de poel binnen het plangebied

voldoen aan de habitateisen voor het voortplantingswater van de heikikker en de begroeide delen van de oeverzones, evenals andere begroeide delen (al dan niet met humuslaag) in het plangebied dienen als overwinteringshabitat voor deze soort.

Figuur 2.6. Waarnemingen heikikker van 2016 - 2021 rondom het plangebied, rood kader (bron: NDFE).

Grote modderkruiper

Bij het nader onderzoek naar de aanwezigheid van grote modderkruiper in en rondom het plangebied zijn de eDNA-monsters negatief getest op DNA van de grote modderkruiper. Op basis van de uitslag kan er vanuit worden gegaan dat de grote modderkruiper niet binnen het plangebied voorkomt.

3 CONCLUSIES NADER ONDERZOEK

Huismus

Bij het nader onderzoek naar huismusverblijfplaatsen zijn **vier huismusnesten binnen het plangebied vastgesteld** (zie figuur 2.2-2.3 en bijlage 1). De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van verblijfplaatsen van huismussen teweeg brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project een ontheffing betreffende huismus dient te worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van huismus zijn **vier huismusnesten** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. Voor de voortgang van het project omtrent huismus zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

Gierzwaluw

Bij het nader onderzoek naar gierzwaluw verblijfplaatsen zijn geen verblijfplaatsen binnen het plangebied aangetroffen. Voor deze soort hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gierzwaluwen zijn **geen gierzwaluw nestlocaties** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. Er zal geen ontheffing nodig zijn voor de gierzwaluw.

Kerkuil

Bij het nader onderzoek naar vleermuizen is er in de potstal **een vaste rust- en verblijfplaats van een enkele kerkuil** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord wordt of verloren zal gaan. Er zal in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project omtrent kerkuil een ontheffing dienen te worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is **één vaste rust- en verblijfplaats van kerkuil** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord wordt/verloren gaat. Voor de voortgang van het project omtrent kerkuil zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

Algemene broedvogels

Naast jaarrond beschermde nesten, kunnen binnen het plangebied ook algemene, niet jaarrond beschermde vogels tot broeden komen. Alle broedvogels in Nederland zijn onder de Wnb beschermd tijdens hun broedtijd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Met de meeste broedvogels kan relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de voorgenomen renovatiewerkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Hiervoor wordt over het algemeen de periode tussen 15 maart en 15 juli aangehouden, maar dit kan (afhankelijk van de weersomstandigheden) eerder beginnen en/of later eindigen. Van belang is of er binnen het plangebied en/of de invloedssfeer van de werkzaamheden broedgevallen aanwezig zijn. Door te werken buiten het broedseizoen en/of de werkzaamheden onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog te laten uitvoeren, worden negatieve effecten op broedvogels voorkomen.

- Binnen het plangebied en/of de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen algemene, niet jaarrond beschermde vogels tot broeden komen.
- Door het werken buiten het broedseizoen, of voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck te laten uitvoeren door een ter zake kundig ecooloog, kunnen negatieve effecten op broedvogels worden voorkomen.

Vleermuizen

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn **twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis** binnen het plangebied aangetroffen. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis teweeg brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project voor deze soort een ontheffing dient te worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn **twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. Voor de voortgang van het project omtrent gewone dwergvleermuis zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

Boom-/Steenmarter

Bij het nader onderzoek naar vleermuis verblijfplaatsen zijn geen waarnemingen of sporen van boom- en/of steenmarter binnen het plangebied aangetroffen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen waarnemingen of sporen van boom-/steenmarter aangetroffen binnen het plangebied. Voor de voortgang van het project omtrent deze soorten is geen ontheffing nodig.

Waterspitsmuis

Bij het nader onderzoek naar de aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het plangebied is één exemplaar aangetroffen. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van verblijfplaatsen van waterspitsmuis teweeg brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project een ontheffing betreffende waterspitsmuis dient te worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

- Tijdens het nader onderzoek naar aanwezigheid van **waterspitsmuis is één exemplaar gevangen** binnen het plangebied. Voor de voortgang van het project omtrent waterspitsmuis zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

Heikikker

Op basis van kooractiviteit waarnemingen uit de NDFF is aanwezigheid van heikikker binnen het plangebied vastgesteld. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van voortplantingswater en overwinteringshabitat van heikikker teweeg brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat

betreft de voortgang van het project een ontheffing betreffende heikikker dient te worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

- Op basis van kooractiviteit waarnemingen (bron: NDFF) van heikikker is de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied vastgesteld. Voor de voortgang van het project omtrent waterspitsmuis zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

Grote modderkruiper

Bij het eDNA onderzoek naar grote modderkruiper zijn geen sporen van grote modderkruiper binnen het plangebied aangetroffen. Voor deze soort hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Tijdens het nader onderzoek naar de aanwezigheid van grote modderkruiper binnen het plangebied is de uitslag van het eDNA onderzoek negatief. Voor de voortgang van het project omtrent deze soort is geen ontheffing nodig.

4 SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN

Om de werkzaamheden binnen de kaders van Wet natuurbescherming uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan.

Vervolgstappen

- Ontheffing Wnb soorten aanvragen bij de provincie Drenthe voor:
  - **Huismus**, vier nesten;
  - **Kerkuil**, één vaste rust- en verblijfplaats;
  - **Gewone dwergvleermuis**, twee paarverblijfplaatsen;
  - **Waterspitsmuis**;
  - **Heikikker**.
- Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- Voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck laten uitvoeren door een ter zake kundig ecooloog.
- Houd rekening met de zorgplicht (zie quickscan, rapport nummer 20084).

5 LITERATUUR EN BRONNEN

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten huismus *Passer domesticus*, gierzwaluw *Apus apus*, kerkuil *Tyto alba*, gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, heikikker *Rava arvalis* en grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*. Versie 2017. <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet Natuurbescherming (HERZIEND). Natuurmonumenten/ Ontwikkeling BC De Onlanderij en Speelnatuur te Eelderwolde. Rapport 20084. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Dietz, C., O. von Helvesen & D. Nill, 2009. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. Tirion Natuur.

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Herkennen van potentiële vleermuiswaarden in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Cursus; Zoogdierverseniging rapport 2010.44. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en oecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), Utrecht.

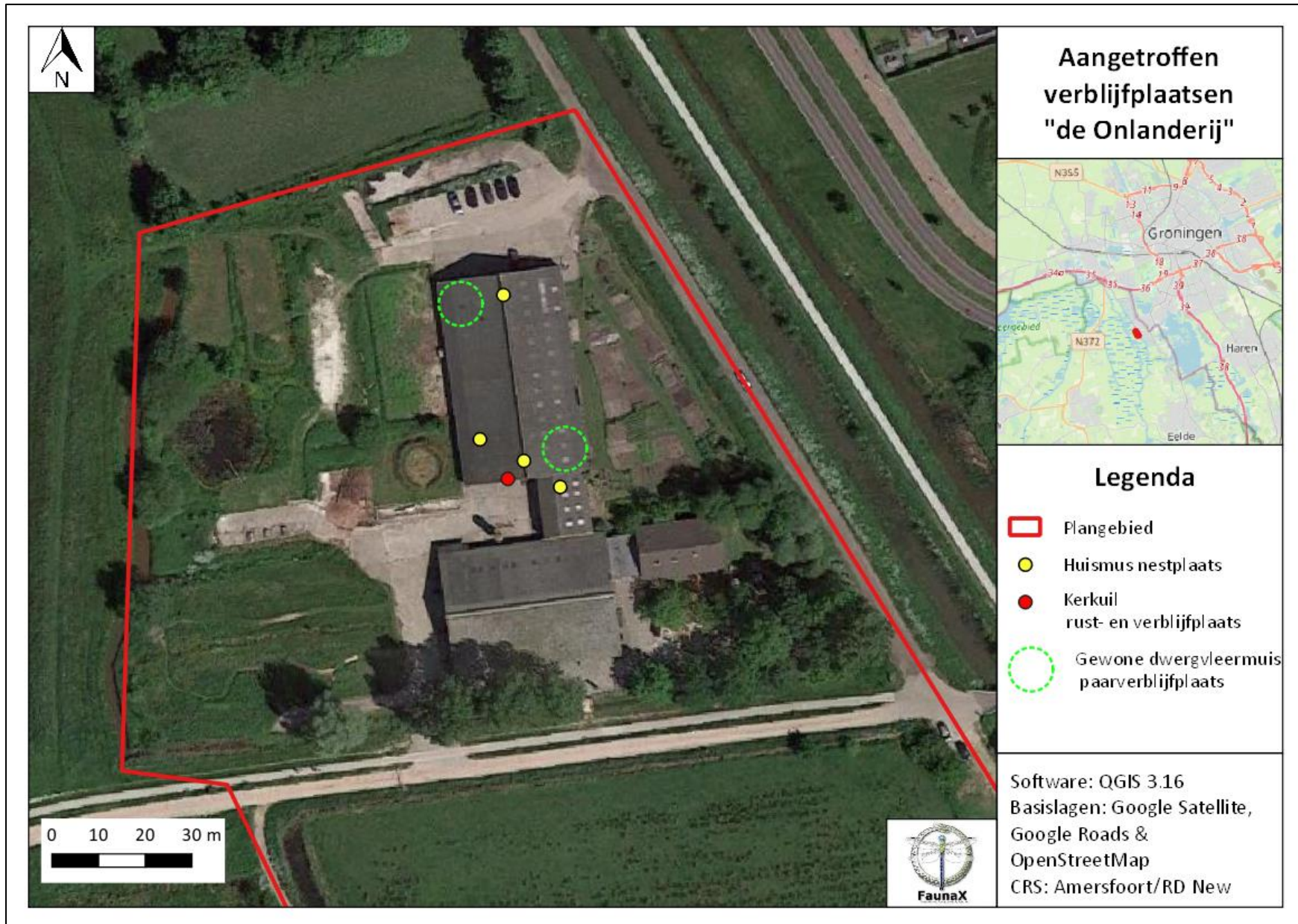
Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl.

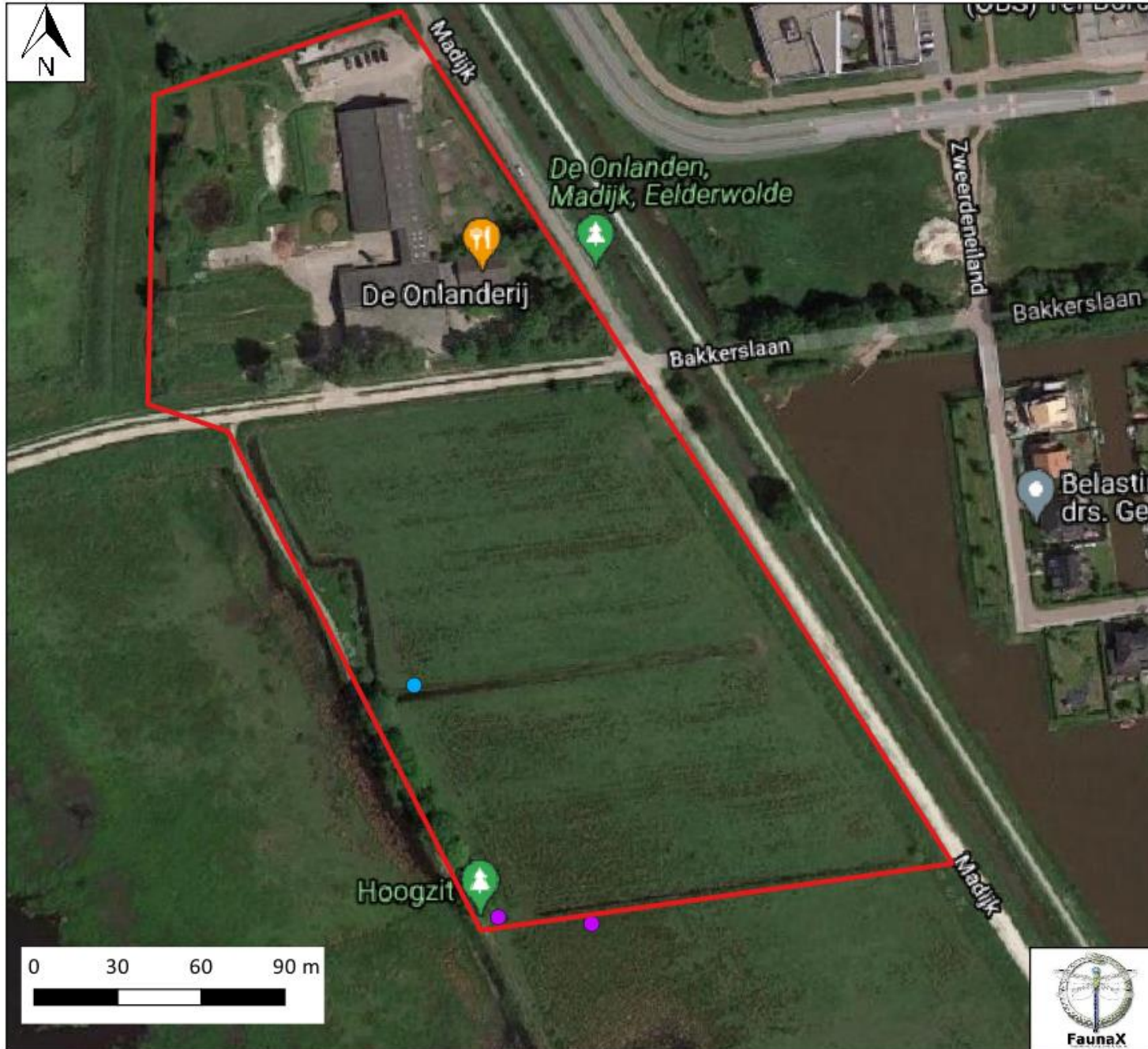
Sovon
<https://www.sovon.nl/nl>

Zoogdierverseniging
www.zoogdierverseniging.nl

BIJLAGE I Locaties aangetroffen verblijfplaatsen

Aangetroffen verblijfplaatsen "Speelnatuur"

Legenda

- Plangebied
- Waterspitsmuis
verblijfplaats
- Heikikker Kooractiviteit

Software: QGIS 3.16
Basislagen: Google Satellite,
Google Roads &
OpenStreetMap
CRS: Amersfoort/RD New

